

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külső-monostortúra 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételre Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvétel irodájában (Königsasse Nr. 60.)
Nyilvántartási okok sora után 20 kr. előleg befizetés mellett a szerkesztőséghez küldendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

július—decemberi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 „ „ „

Évnegyedre 3 „ „ „

Egy órára 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Pest, június 10-én, 1868.

DÓZSA DÁNIEL.

Szerbia és Magyarország.

A magyarnak egyik jellemvonása, hogy általában — mint lovagias és nyílt harczhoz szokott nemzet — az orgyilkosság minden neme iránt undorral viseltetik. Hát még ha az egy oly kitűnő férfiú és barátságos szomszéd ellen követtetik el, minő a napokban áldozatul esett Obrenovich Mihály szerb fejedelem vala, s ha az még hozzá oly aljas és gyáva modorban követetik el a revolverekkel fegyverkezett több bérencz által, kik huszonegy töltéssel is csak hátulról mertek egy mit sem sejtő védtelen társaságot megtámadni, s egyszersmind gyöngye nők lepusztítására vetemedtek!

E lap olvasói ismerik már részleteit ez undorító, vad jelenetnek, s nem szükség a részvét fokozására törekednünk. Élénken nyilvánult az általában minden körben a magyar királyság területén e tragikus esemény felett, s midőn Szerbia a legmélyebb nemzeti gyásza kifejezésével s az orgyilkosok átkozása közt temetést el jó nemzeti fejedelmét, a magyar genius meglepődéssel fogadja, hogy nemzeti kormányunk gondoskodott arról, miképp a magyar kir. miniszterium részéről Belgrádban a legmélyebb részvét fejeztessék ki, sőt képviselőházunk f. hó 16-iki ülésében ünnepélyesen kifejezését részvétét s rokonszenvét a szerb nemzet iránt. *)

Ez érzelmeknek az illető consulok által más mivelt európai államok nevében is kifejezés adatott, s általában az összes európai diplomatiára feltűnő hatást gyakorolt ez esemény, éppen mintha egy népes nagy állam kebelében merült volna fel egy oly esemény, mely az európai egyensúly megzavarásával fenyeget.

Szolgáljon tanulságul, hogy az európai

*) Ezen részvét és rokonszenv kifejezése más európai parlamentek példájára azzal tétetett még ünnepélyesebbé, hogy Babeşiu Vincze kivételével a ház összes tagjai felállottak.

TÁRCZA.

Észrevételek

a „három napig tartó politikai és természetrajzi körút” felőli tudósításra.

(Lásd a „K. K.” 71. sz. jun. 18.)

Megjegyzéseim a tudósításnak csak utolsó kikezdésére vonatkoznak: e szavakról: „De másfelől — „ezekig: „minden madártollaknál.” Az egész kikezdést idézni nem tartom szükségesnek, mert a kit érdekel az ügy, nem vetette el a lapot; a kit pedig nem érdekel, az az én soraimat sem olvassa el. A felszólalást két tekintetből látom szükségesnek: egyszer a tudományból, mászor a viszonyokból. Célom a keletkező hamis felfogások elávóztatása s a netalán félrevezethető elmék felvilágosítása.

Volt idő, s nem igen régen és nem Chinában, a mikor és a hol, ha valaki a botanicust „szénagyűjtő”-nek, a zoologist „békanyúzót”-nak, az ornithologist „madártoll-szedőgő”-nek, az entomologist „bogárláb keresgélő”-nek nevezte, duzzadozó elmésségének vélte jelét adni s vele rokonszenvező hallgatóit is nemcsak mosolyra készítette, hanem habotára is fakasztotta. De ma, midőn a természeti tudományok s köztük a természetrajz-becsület s a mivelt egész világon csaknem legmagasb fokon áll, midőn az új fény sugarai korunkig is el kezdett

államok mai concertjében nem csupán a népek milliói, s nagy geographiai terület nyújt fontosságot.

Szerbia mindössze sincs akkora, mint Erdély, sőt ennél is 300 □ mfddel kisebb, összes népessége egy millió, nem is teljesen független állam, hanem állami függetlenségét a török souzerainitás alatt élvezi. S mégis egész Európa kettőztetett gonddal irányozza figyelmét rá; mert jóra való nemzet, melynek története van, s mely ügyes államférfiai és éppen most gyászosan elhunyt fejedelme komoly magatartása által helyzetének s viszonyának a keleti kérdéshez kiválóbb jelentőséget tudott kölcsönözni.

A kis Szerbiáról, mely a magyar királyságnál hétszer kisebb, melynek népessége 13 millió lélekkel kevesebb, a kis, de életrevaló Szerbiáról beszél ma mindenki; a topsideri merénylet ráfordította Európa figyelmét, s valamennyi tekintélyes hirlap tárgyalja viszonyait, jövője s missiójának kérdését.

Előttünk fekszik a párisi „Liberté”, a szabadelvű és független nagy politikai lap, folyó hó 15-iki száma, s imé abban egy oly cikket találunk, mely reánk nézve kettős érdekel bir. „Slaves et magyars” a cikket felirata, s igen érdekes elmélkedést foglal magában.

A „Liberté” szerint a szerbekre nézve csak három combinationról lehet szó, u. m.

Vagy Oroszország játékszerévé teszi magát Szerbia s Horvátországgal és Slavóniával egy szláv confederatiót alkot, melynek feladata absorbeálni Bosniát és magához kapcsolni Montenegrót, midőn Ausztria tözsomszedságában egy másodrangu hatalmaságot képezne;

vagy ösztintén csatlakozik Ausztriához, s egyesülve Magyarországgal, kidomborodik egy szerb-magyar szövetség, melynek rendeltetése magához vonni Bosniát és a közel jövőben Romániát, s így egy hatalmas boulevardot képezne Orosz- és Törökország közt, a keleti kérdés veszélytelen megoldását elősegíti, akár úgy, hogy Görögországot absorbeálja Törökországot, akár úgy, hogy a magyar-szerb confederatio absorbeálja Törökországot, midőn aztán mind Porosz-, mind Oroszország érdekeinek szolgálatát tenni kénytelenítették, Ausztria felbomlanék, a csehek a szlávokkal egyesülvén, a németek Németországnak adtván, s a lengyelek — szegény lengyelek! — Oroszországnak áldoztatván fel. Ezen megoldással — ugymond — a Duna egy lényegileg semleges confederatio birtokába jut, melynek nincs egyéb feladata, mint elfoglalni a törököktől Konstantinápolyt;

„Harmadik eset az, ha Szerbia Romániának adná magát oda; ez porosz combination — jövő nélkül; ebből egy confederatio születnék erőteljes és civilisáló életelv nélkül

hatni, midőn realiskolák és természetrajzi tanszékek felállítását országzszerbe sürgetik; ma, mondom, az elmécszégnek ez a fajtája kiment a divatból. Ma már egy nem-tudósan, hanem csak közönségesen mivelt ember, nem hogy nyomtatásban, de társasági beszélgetésben is átalán az idézett kifejezésekben nyilatkozni. Midőn pedig ezt szaktudós teszi, nyilatkozata nemcsak avult divathoz való ragaszkodásnak, hanem a természetrajz terjedő ismerete ellen működő reakciónak viseli magán színeit.

Szaktudósnak tudni kellene, hogy a tudományban szintegy nincs fitymálandó csekélység, mint a vagyona nézve megvetendő fillér. Idősb olvasóim emlékezhettek, a legendára Sz. Péterről s az úton lelt fél patkóról, melyet egykori költőnk Szentiványi Mihály csinosan megverselt vala. De térjünk korunkra. Nem láttam, de jót mernék állani róla, hogy Rothschild, mikor frankfurti pompás parkján sétált, ha meglátott egy útjában heverő krajczárt, nem átalotta lehajolni utána; holott a vagyontáji párisi kéjekre pazéró úr, midőn tisztartója az utolsó ezer forintot küldi neki a kisajtott jószágából, azt mondja fitymálva reá: „csak ennyi!” Egy Hatty, egy Mohs, egy Breithaupt jegeczek méregetésében töltötték életüket s még gúnyiratokban sem olvastam, hogy „kövecské basogatók”-nak nevezték volna őket; a tudomány történelmében pedig fényes csillagokként ragyognak a neveik. A geologus, köztük hát ezikkirő is, órákat fordít mindennap kőnevek s palaeontologiai darabok aprólékos megfigyelésére, illetve a valaki akár magát, akár foglalkozását gúnynévvel? Quod tibi sat.

(sans principe vital et civilisateur), mely Oroszország discretiojából elégedelne s az örökös viszály kovászát éleszténé tovább Törökországban.”

Nem akarunk e combinationokhoz hozzászólni ezuttal. Végre is csak a „Liberté” combinationi ezek, s helyzetünkben nem lenne gyakorlati foglalkozás a távol jövő álmaival töltöni az időt, habár tagadhatlan, hogy a keleti kérdést komolyan tanulmányozni, s e tekintetben az európai közvélemény szózatára gondosan figyelni mulaszthatatlan kötelességünk.

Csupán utolsó tételére mutatunk rá a „Liberté”-nek még, s ez annak hangsúlyozása, hogy:

„Az autonóm Szerbiának támpontot Magyarországnak kell keresnie!”

És ez, úgy hisszük, nem rossz tanács se reánk, se szerb szomszédainkra nézve. Tulajdonképp maga a jozanás, érdeklődőség, s a legkérelmetlenebb szükségesség sugalja, s meghallgathatjuk azt tufeszített ábrándok utáni iramodás nélkül is.

H. S.

Dicső-Szent-Márton, május 1868.

„Diuturni silentii.”

Az 1865-diki országgyűlés végnapjaihoz közelg. Három év nagy idő rendezett államügy meletében; percz egy zúzott, egy mondhatni — minden oldalról földultnak ujjá szerveztetere. Innen és csak is ebből kimagyarázható némileg az annyi Scylla és Charibidek közt folydogáló három évi működésnek oly kevés látszata! mit némelyek anynyira nem bírnak meglátolni, mások meg határozottan bűnnek decretálnak.

Nem bocsátkozva annak vitatásába, ha valjon annyi erőhöz, mennyi ez országgyűlésbe conflált elég-e az eredmény? vagy a remélt, a várva várt eredményekhez elég volt-e az erő a viszonyok nehézségek kényes voltával szemben? egyszerűen csak a látható, érezhető vívmányokra utalva, általánosnak tűnik fel azon óhaj: vajha a még hátralevő egy pár hóban, mikor már a közvetlen ügyek felüli tanácskozások léphetnek valahára a megoldás vi-terére: minden erő, minden tevékenység azon mértékben vétetnek igénybe, és pedig a kivételeken fölül álló higgadt honfiak jóváhagyása által meg-szüntetleni kellett önbizalom azon magaslataira emelkedett pártatlansággal fogatosítottatnak is, melyben azoknak szükségessége a mulaszthatatlanság tetőpontját érte el.

Az idő szalad, föltartóztatatlannal jár el dol- gában, nincs egy percz is veszteni való! azért te- hát azon kérdések, melyeknek elodábozása ha ve- szélyessé nem is, de kétséssé s elviselhetetlenné tenné a jövőt, mint a honvédelmi, a nemzetiségi ügy haladéktalanul megoldandók, valamint az Er- gely unioja kérdésének végleges eldöntése is, melynek további halogatása már mint felülről a

Pedig e meddőnek látszó foglalkozás lehetővéte- végett muzeum egyetlünk nevében sok száz frtot költött segédeszközökre. Más oldalról: ezikkirónak kedvencz működése a közetek „formatizálása,” melyben „ritkítja pártját.” Gunyolta-e ezért valaki — vagy plane collegája — „kököpácsolónak”? Mire való legyen tehát a „madártörmő” ezim- mel vagdalódzni? Mire való ezen felül tényeket ferdi- tni? A Mezőségen ugyanis nem csak madártörmő kutat, hanem a magyarbani ornithológiában nagy jártasságu tudós s a természetnek sok oldala és buzgalmas vizsgálója, Herman Ottó, muzeumunk conservatora. Nem is „félénél már tovább” fog- lalkozik a Mezőségen, mert márczius közepe felé indult oda. Nem is csak madárgyűjtés végett mu- lat ott, hanem a „Mezőség” minden oldala termé- szettani ismertetése. A madarat is végre nem elég „össze-vissza puskázni,” hanem életmódját — töb- bek között vonulását — kell vizsgálni, börtét, vagy csontvázát a muzeum számára praeparálni és a rend- szerbeli helyét pontosan és hibátlanul meghatározni. A rovarokat rövidség okáért nem érintem. Ha- nem érintenem kell azt a valótlán vádat, mintha „bazánk geologiai kutatására,” ezikkirő szavaival: „a legcsekélyebb gond is fordítva” nem lenne. Most az egyleti közgyűlés Pávai Elek urat éppen azért állította hivatalába 600 frt fizetéssel s a ta- valyi éven kezdve 800 frttal, hogy általa „bazánk geologiai kutatását” eszközölje, s ha ezt eddigelé eszközölni nem sikerül, nem a muzeum-egyleten, sem ennek választmányán nem mult, hanem egye- dül az e végre kinevezett hivatalnok!

gyengesség és ingadozás, úgy alulról az elégtel- lenség mérőkat emelné!

Azonban, midőn e nemzeti törvények alko- tása szönyegen áll: kell hogy ott álljon azoknak lelke, őre és éltetője is, az igazság-ügy?

Lehet-e ott ép, erős testet képzelni is, hol az egyes tagokat naponta lassu méreg emészti? hol igazságkiszolgáltatás helyett gépies törvénykezés a valódi jogfogalom nélküli szabványok titk kötya- vetyére a tulajdont; midőn hatalmában áll egy bí- rónak a törvényszék színe alatt igazság helyett magánbosznak nyitni tért, mit most mint ügy- véd, majd mint végrehajtó fogatosíthat, s hát mint előadó, a számok tömkelegében sikamodhat-e néha, néha e térre?

Azért a magánjogon orvosolni, azt megal- kotni nem kérdés, de mulaszthatlan kötelesség, mely ne legyen azonban majmolása a magyar föld ter- mészetével sokban soha össze nem férkeszthető osztrák s-ök millióinak, annnyival kevésbé pedig azok hü átfordítása.

Ezen állítás a törvények lelkéből folyik, mely azt követeli, hogy a törvényeknek azon állam pol- gárai természetével, ösztönével, melyeknek számára hozatnak, viszonyban kell lenniük, akarom mon- dani, az ők természetükből és ösztönükből kell ki- folyniok; mert az ezen törvények és ösztön köztli viszony ad életerőt az országlás rugóinak, melyek- ből amaz viszont új erőt merít; már hogy ezen ösztön miként, s mely irányban fejlődjék, mozog- jon, függ főleg az alkotott törvény szellemétől, mely ha harmóniában van az élvezői természeté- vel, önként következik, hogy egyenesen vezet az állam végeztéljához: a nyugalomhoz, mely nélkül jólét nem lehet, valamint ha ellentétben állanak azzal, megrontván az ösztönt, megmérgezik a vi- szonyokat, ezek az erkölcsöt, mi nélkül nincs kö- zösülés, nincs erény, nincs polgári szabadság.

Az Epidamniabeliek hajdan erkölcsüket az idegenekkel érintkezés folytán elkorcsulástól meg- védendők, keblü kereskedő tisztséget állítottak, mely tűzné a kereskedést. Igazuk volt, az államnak ma- gának kell örködni, hogy állandósága alapja az erkölcs meg ne romoljon, sőt kell, hogy annak alapkövetését is alkalmazásba hozza, mi nem más- ban, mint a czélszerű nevelés általánosításában rej- lik, melynek szükségessége most annnyival izkább fejünkre nőtt, mivel az átalakulással járó, azt nyomba követni szokott ferdeségeknek csak ez ve- heti elejét és ez gyengitheti meg az utakat a he- lyes kifejlődésre: Philopaemen Spártát megalá- zandó, czéltérni másként nem remélhetvén, a ne- velés módjának megváltoztatására készítette a pol- gárokat.

Vannak, kik azon nézetet osztják, hogy a mult institutióból csak azok beilleszthetők az új szervezetbe, melyek az újabb viszonyoknak meg- felelnek, a nép szükségéhez mérve, máskülönben lehet az, mondanak ők, kegyeletes a mult iránt, de a jelen és jövő szükségének meg nem felel.

Nem célozom ezen nézettel, mely természetes, szembe harczra szállni, de miután a viszonyok, a szükségek a nép természetének kifolyásai, s hol

De ezikkirő — és itt már átlépek a viszo- nyokra — nemcsak hivatalnok, hanem szép ado- mányainál fogva az egyeletben igazgató-tag is. Mint ilyen a választmányoknak állandó tagja, s annak a gyűléseiben nem pedig igazságtalanul vádló, hirlapi cikkekben kell vala a geologiai kutatásokat sür- getnie. De ezt soha sem tette, hanem mást még gúnyol, hogy miért tesz szolgálatot a muzeumnak és a tudományoknak egyszerre! Egyetlen egy ízben működött ezikkirő ily irányban a muzeum szolgál- tatában néhány héttig, s útja eredménye sem „ka- vics-telep, vagy közszerűen fölfedezése” nem volt, *) hanem, ha ezikkirő modorában akarának kifejezni, annyi ködarab, a mennyit egy jó erős ember a hátán egy zsákban elvihetne. S ezen útjáért oly summát utalványozott neki a választmány, a meny- nyibe a conservatornak két évben 3—3 havi kupa- tása a mezőségen — nem került, s a melynek ered- ményét évkönyveink lapja és a muzeum polczai fogják felmutatni.

Ezzel tartozott az igazságnak:

Brassai, József

*) Ezt én egyébiránt nem tulajdonítom hibának P. úrnak. A „geologische Reichsanstalt” több 15 évnél, hogy évenként 30,000 frtot ház az államtól. Azóta minden éven 6—10 geo- logust utaztat a birodalomban, s nem hallottuk, hogy csak egy banya fölfedezése is realis hasznót tett volna. De a léte- zőkről sem adott oly ismeret, teszem a kormányt, hogy a kincstári bányák eladásá tervét gátolta volna. S nem rajta mult, hogy meg nem történt. Csak azért jegyzem meg, hogy példákban kimutassam, mily hiu dolog egyik tudományt világi hasznon tekintetből a másik felébe emelni akarni.

Nem azok, nem is állandók, azon meggyőződésben vagyok, mikép nem csak lehet, de mind azoka beilleszteni kell, mely azonban éppenségesen nem zárja ki az okszerű javításokat és módosításokat. Nem kegyelet tehát az csak, ha a multból merítünk, de cél- és okszerű is. Ki a jövőre a multak tekintetbevételével épít, emelhet bár fényes csarnokot, de az a vihar első fuvallatára összeomlik. Rójon bár az új doctrina a népre ismeretlen szokásaival ellenkező rendszabályokat, terhet, hordja az ugyan mint igát, de megnyugtató, kielégíteni képes nem leend.

A magyar törvény, vagy ha úgy tetszik, jogtudomány legelő is igazságról elmélkedik, mivel az az egész jogtudomány vég-, mint minden jogtudor legközelebbi célja, mit ha csak percze téveszt szeme elől, a jogtalanság ingoványába merülhet el.

A hittanár az örök boldogság, az orvos a test egészsége kulcsait keresik, a jogtudor az állam boldogságán türi fejét, mi nem egyéb, mint az egyesek nyugalma, jóléte, melynek lelke igazság; mi ha nincs, „piscium vitam vivimus, ubi major devorat minorem“, és ez minden időkben igaznak bizonyult. Az egyesek nyugalmanak pedig, hogy az egyértelmű legyen a jólét, biztosnak is kell lenni, mit a törvények eszközölnek, melyeknél fogva mindenki joga egyenlőn tiszteltetben tartasék, az érény jutalomra, a bűn büntetésre számítson, szóval: mindenkinek az övé megadásék, s a biztonság alulról és felülről egy az egészre, mint az egyesekre nézve védve legyen.

Ha a törvények nem a nép természetéből merítve hozhatók, a naponta felmerülő ellenszenv megmérgezi azokat, s e szeretetlenség processusában végül áldozatul esik a szentek szentje is: a hazaszeretet. — Avagy a mult 18 év éretlen gyűlölcseiben nem érezhető-e, ha elfogultatlannal figyelünk, eme fanyar íz, eme keserű jelenség? De ne mulassunk a nagykorságot ért önérdék eme sötét képénél, mintán reményeink utó sugárát is fátýolozni!

A mely törvényeket nem a szeretet szelleme lengi át, melyeken nem vonul el a kíméletnek bizonyos neme, azok büntethetnek ugyan, sőt büntetnek ott is, hol nincs bűn; de javítani soha sem fognak, megnyugtató elégtételre nem vezetnek, már pedig a javítás nem kevésbé célja a törvényhozásnak, mint a bűn fenyítése, az elégtételnek pedig kivétel nélkül ákként kell történni, hogy az igazság tribunálja előtt többé azon ügyben méltányos panasz emelhetése jogosult senki se legyen.

A mondottam alapon hozandó törvény vetessék azért a kérélehetetlen igazság ridég mérlegébe, mely a mint nem fogja azt mondani, hogy p. o. a hitelező ne jusson tőkéjéhez, úgy azt sem fogja tűrni, hogy az adós a törvény lelketlensége által, mely mindannyiszor a megrobant Janiculumra, s a meg megújult Papirinsi bűnökre emlékeztet, a nélkül jusson tőkére, hogy a tartozott tőke $\frac{1}{10}$ dót az egész tőkéből tisztezt több becsértékkel is törleszthette volna; nem tűri, hogy egynek önkényétől, hogy ne mondjam, érdekétől tétessék függővé egy törvényszéki végzés; nem tűri, hogy a titokszerűség ködfátyolt vonjon a vitások elébe, hisz a titok elfedi az igazságot, miként az éj a nap világát; nem tűrheti, hogy a követelés, a panasz pusztá formáságát hiányainak dobássék legfőbb ször oda áldozatul; hisz nem az ügy, a kereset van a formáság, de ez van amazokért; szóval: az igazságszolgáltatás útjába nem kell korlátokat emelni, nem kell azt akadályversenyyné törpíteni, de meg kell szabadítani békőiből.

„Scio plerosque, qui hoc genus scripturae!“ Ezeknek csak azt sugom fülükbe: „Clandite jam rivos pueri, sat frata bibere!“

Elmélkedés 1848 márczius 15-éről.

Szerkesztette s a zilahi kaszinó által 1868. márcz. 15-én rendezett hangversenyen felolvasta Dull László ügyvéd.

A nemzetek életében korszakot alkotó események nem pusztán azért, mert azokká lettek, sem csak magukért, hanem azon körülmények szerint, melyeknek megelőző hatása alatt létre jöttek, és azon változásért, melyet a polgári, a társadalmi életben előidézték, érdemlik meg a kegyelet!

Azt hiszem, tisztelt hallgatóság, ha 1848-at bármelyik szempontból tekintjük is, nincs senki e teremben, de az egész hazában, ki attól akár a fontosságot e nemzet életében, akár a kegyeletet ennek szívében megtagadná!

1848 tisztelésében és azon eszmék iránti ragaszkodásban, melyek kifejezésüket és valósuláukat ezen évnek köszönik, a mint egyek voltunk egykoron, ezen eszmék által lelkesített küzdelmeinkben, úgy egyek vagyunk ma is! Lehet tisztelt hallgatóság, hogy vannak, kik ezen állítást, bizonyos politikai szempontok nyomán, nem osztják; de én azokkal szemben sem változtatom meg ez iránti hitemet és meggyőződésemet, melyet a szabadság azon szeretetére vagyok jogosult fektetni, mely annyira kiválóra teszi a magyart más nemzetek felett; nem hibetem tehát, hogy azon eszmék megtagadásával, melyek őt, az állami institutiókban azabad nemzetek sorába emelték, e nemzet a szabadság eszméje iránt hűtlen lehessen valaha!

Bocsánat e rövid kitérésért feladatától; ve-

Vannak, kivált régibb jogtudoraink közt, kik alig bírják rá magukat a festettem eljárások lehetőségének hitelt adni, ez természetes s öröndetes is, ki is hinné, hogy miként a rómaiak a temetésekre siró nőket, úgy most is a hitelezők árveréseket szegődnek, mint orzó bérenczeket: a tulajdon megfoltására? mely sajátjóság bűnre maga a vétéses eljárás látszik utat mutatni, habogy egy lelkiismeretes bíró „vetet“ nem mond.

Tekintve tehát a jelen emez eljárások kínóvéseit, mik fekélyként ráják be magukat a nemzet-testbe: „Summa ope niti decet, azaz, teljes erőből kell oda működni, hogy az igazságügy, mi nélkül az élet átok, helyreálltassék, mi pedig mindaddig csak utopia marad, míg a bíró — ítélő is — ügyvéd is, nyomozó is és végrehajtó is; mert ha igaz az nagyban, már pedig igaz, hogy ha a törvényhozó és végrehajtó hatalom a bírói hatalommal ugyanazon személyekben van egyesítve: veszélyezve van a szabadság; mert hát tőlük függ az általuk erőszakosan hozott törvényeket erőszakosan érvényre is juttatni: ugy az is igaz kicsinyben, hogy ha a perkedéssé vált, s bírói elintézésre került ügyekben a bíró-ügyvezető, vagy más szóval ügynök, vagy éppen okmány szerkesztő, s így irányadókép is szerepel az emberben rejlt természet gyengeségeknél fogva részrehajlatlan csak alig maradhatván: kétséssé valik az igazság, mert tőle függ az elintézés, tőle a hozandó ítélet.

Mit itt általánosságokban érinték, később részletezve leszek bátor fejtegetni.

Zeyk László.

Nyitllevél

az erdélyi ev. ref. egyházi főtanács rendes tagjaihoz a tanügyben.

Ha a világ történelmét kezünkbe vesszük és a virágzóbb államok előhaladásának okait az újabb korban fűrkészszük, úgy találjuk, hogy mindazon államokban, a melyek a többiekhez képest az anyagi és szellemi előhaladás magasabb fokán állanak, a realis vagy gyakorlati tudományok tanítására már huzamabb idő óta nem csak a felsőbb, hanem az alsóbb tanintézetekben is illő gond fordítottatik.

Ha a statisztikát lapozgatjuk, abból megtanulhatjuk, hogy a különböző államok előhaladási foka anyagi és szellemi tekintetben a real tanintézetek számával egyenes arányban áll: vagyis mennél több egy államban aránylag a real-tanintézet, annál nagyobb az előhaladás is, és hogy mennél hátrább van egy állam az általános műveltség és anyagi jólétben, annál kevesebb real-tanintézet van abban aránylag a népességhez és kiterjedéshez képest.

Ha Erdélyben — hol az igazat megvallva, sok tekintetben nagyon hátra vagyunk — a tanintézeteket megvizsgáljuk, itt is úgy találjuk, hogy a real-tanintézetek nagyon, de nagyon csekély számmal vannak, hitefekezeti real-tanintézetünk pedig éppen nincsen, míg a tudományos tanintézetek száma jóval több az elégnél, mintán a nemzedékek csak egy nagyon csekély része képes tudományos kiképzése után magának a külleltben illő ellátással összekötött alkalmazást találni.

Ezen viszsász helyzet annyival szembetűnőbb és károsabb, mivel a tanintézetekben a realis tudományok tanítására ugyszólva semmi gond sincs fordítva, elannyira, hogy például a negyedik közép-osztályból a külleltbe kikerült tanulók, a kik tehát legalább 8 évig tanultak, még egy tisztességes levél megírására sem képesek; egy számla, egy szállító-levél stb. megírásáról, a könyvvezetésről, vagy általában bármely realis ismeretről még csak képzetük sincsen, holott 8 évi tanulás után annyi ismerettel birniok kellene, mint a mennyi egy közönséges iparos, kereskedő vagy földművelő számára mulhatatlanul megkívántatik.

Ezt kérem úgy: mint lelkem erős meggyőződésének kifejezését némelyek képzelmenyével szemben!

Azt mondom, hogy 1848 azon eszmékért nevezetes és méltó, hogy visszaemlékeztünk tárgya legyen, melyek benne valósultak hazánk, nemzetünk felett, s azon változásért, melyet ezen eszmék egy állami, mint társadalmi életünkben előidézték!

Szóljunk tehát 48 ról ezen eszmék szempontjából!

Mindnyájunk előtt tudva, tisztelt hallgatóság, állami existenciánk viszonya; ezen viszony már meghaladta a 300 évest; igaz, sok bajunkra volt, sokat túrtunk, sokat áldoztunk alatta, de jobb hiányában elfogadnunk, sőt többszöri rázkódások után is fenntartanunk kellett azt. Ezen viszony nagy mértékben befolyt magára állami életünkre; feltékeny volt annak fejlődésére s vést láttát ha abban szabadabb gondolatok fejlesztése céloztatott s mindannyiszor, saját érdekében, nem is késett hatalmasan lépni fel azok ellen! Esetekre nem hivalkozom t. hallgatóság, illet történelmünk számosat jegyezt fel. De ha e viszony, a mi kétségtelen, befolyt is nemzetünk állam életére, az, mi ezen állami életet századokon át lekötve tartá s csaknem oda juttatá e nemzetet, hogy még saját nyelvéről is megfeledkezve a boldog heverésben csaknem megszűnt életjét adni, az tisztelt hallgatóság, állami szerkezetében keresendő!

Ezen állami szerkezet volt az, mely mellett elfeledtük, mert gyakorolni legfőbb csak a házi tűzhely mellett lehetett, magyarul beszélni, mely

A közlöttekéből meggyőződhetünk, a mit a százsz nemzet szemmel láthatólag igazol, hogy a mi mostani tanrendszerünknek nagyok e hiányai, a melyek annyival károsabbak, mint hogy

1. hitorsosaink legnagyobb részének a tudományos kiképzést nem igénylő szakmákban kell életmódját keresni;

2. minthogy tanintézetekben a nevezett növendékek a jelenleg fennálló tanrendszer mellett az íráson és számoláson kívül a tanévekhez képest igen kevés realis ismeretet tanulhatnak;

3. minthogy a real-tanintézetek nem léte miatt az illető növendékekre nézve a szakmájukhoz mulhatatlanul megkívántató ismeretek elsajátítása a tanintézetek jelen szervezete mellett oly nehéz, oly költséges, vagy oly sok időt igénylő feladat, hogy az a nagyobb részre nézve szinte lehetetlenség;

4. minthogy nekünk hazánkban tudom szorint a százszföld kivételével egyetlen egy (sem nemzetiségi, sem felekezeti) oly tanintézetünk sincsen, a hol a nevezett szakmák növendékei bár csak a számunkra legzükségesebb ismereteket is elsajátíthatnák, míg a tudományosan kiképezendő egyének számára tanintézetek csaknem a fölüléleg vannak;

5. minthogy az ipar, kereskedelem és gazdaszat hátramaradásának oka legnagyobb mértékben abban keresendő, hogy az illető egyének legnagyobb része a szakmájához mulhatatlanul megkívántató ismereteket sem bírja.

Akkora tehát itt a baj, hogy azon csak győkeres orvoslás által lehet segíteni, ha t. i. vagy a közép- és főiskoláinknak legalább felerésze realtanodává átalakíttatik, vagy ha az eddigi tanrendszer megváltoztatik még azon esetben is, ha az a tudományos kiképezhetős tökélyének egészen megfelelné is, mert százak érdekét egyesek érdekének feláldozni nem lehet, nem szabad.

Hogy ezen két alternativa között melyiknek alkalmazása lenne hazánkfi és hitorsosaink érdekében célszerűbb ennek elhatározása igénytelen nézetem szerint oly nehéz feladat, miszerint én magamat hivatva sem érzem arra, hogy ezen fontos kérdésben a nálamnál ezen ügyben avatottabb egyének véleményeinek meghallgatása előtt hozzá szólni merészeljek; de a tanrendszer hiányát ismerve, kötelességemnek ismertem, mint az erdélyi ev. ref. egyház egyik igénytelen tagja, hogy e hiány helyrehozására csekély tehetségemhez és jogkörömhöz képest a szükséges lépéseket megtegyem.

Mivel a javallott tanreform kérdésében határolni csak az egyházi főtanács van jogosítva, kötelességemnek ismertem az egyházi főtanács rendes tagjait a tanrendszerünk ezen hiányára és az abból származó károk nagyságára annyival is inkább figyelmeztetni, mert föltennem nem szabad, hogy az egyházi főtanács — ismerve a tanrendszer hiányából származó károk nagyságát — azon még csak segíteni sem kívánt volna.

A fenn megnevezett okból nagyon célszerűnek látnam hazánkfi és hitorsosaink érdekében, ha a mesteri képezdénél a kertművelés, gyümölcs tenyésztés, szőlőművelés, méh- és selyemtenyésztés tanítására egy alkalmas tanár számára egy külön tanszék állíttatik föl, és a nevezett tárgyak a képezdében, mint kötelezett tantárgyak taníttatnának és ha egyuttal ezen tárgyaknak elméleti és gyakorlati tanítása — a gyermekek tehetségéhez mérve — legalább a falusi iskolákban megrendeltetnék.

Erre a célra nagyon jól fel lehetne a köztemetőköt használni, a melyeknek fákkal való beültetése nem csak rendőri tekintetben, hanem az

mellett egy magyar könyvnek megjelenése esemény volt; ezen államszerkezet volt az, mely szerint a szabadság iránti minden lelkesülés mellett, ezen eszme csak a végrehajtó hatalom hatás-körének mentől szűkebbreszorításában nyilvánult inkább és nyert maradáno dób kifejezést, ez volt az tisztelt hallgatóság, mely mellett az államot egy osztály képezte, melyé volt a hatalom lefelé, a népre, és a jog, saját kiváltságaiért, küzdeni felfelé! Ezen állami szerkezet volt az tisztelt hallgatóság, mely mellett ama nagy eszmék, melyek oly borzasztó alakban törték lánczot Franciaországban, a mult század végén, hazánkban állami és társadalmi életünk fejlődése tekintetében, semmi nyomot nem hagyva magok után, egy néhány közjogi törvénycikkely kieszközlésének szolgálták csak anyagául az 1791-iki törvény-cikkelyek között!

Ezen államszerkezet mellett méltán lehetett aggódni e századnak még csak első negyedében is: ha valjon lesz-e magyar még sokáig a négy folyam mentében, — a valjon a Kárpátoktól szegélyeztet terület diplomatiái elnevezése — „Magyarország“ — meddig fog-e még tartani s ha igen: nem-e pusztá illusio fog az lenni!?

Setét e kép, tisztelt hallgatóság; de én nem tartózkodom azon kort saját színével festeni s felidézni önk visszaemlékezését; mert valamint a festvénynek sötét háttére csak arra szolgál, hogy az előtérbe állított képet még nagyobbértív, fenéséssbbé tegye: ugy-e visszaemlékezés csak azon kornak, s e korban azon eszméknek szerzi meg

elhaltak iránti kegyeletnél fogva is nagyon kívánatos.

Miután ezen kérdések gyors és célszerű megoldása a haza összes polgárára kihat, éppen ezért remélem, hogy az egyházi főtanács és annak egyes tagjai ezen kérdéstől a kellő tekintet megtagadni nem fogják, hanem annak gyors és célszerű megoldására a szükséges lépéseket annyival is inkább megteendik, mivel ellen esetben egy egész nemzedék méltó kárhóztatását vonhatják maguk után.

Ezek iskoláink tanrendszerében azon hiányok, a melyeknek orvoslására én jogosítottakat felhívni kötelességemnek ismertem.

Kolozsvár, június 1-én, 1868.

Sz. Nagy Sándor.

Honvédegyleti indítvány és fölterjesztés.

A marosszéki-marosvásárhelyi honvédegylet igazgató választmánya f. évi június 2-án tartott népes gyűlése jegyzőkönyvének 5-dik pontjában az áll:

„Hogy a honvédelmi miniszter úr ő nmlaga találtassék meg egész tisztelettel a végett: hogy az 1848 előtti időben királyi kamarai szolgálatban volt; de részint az azutáni átalakulás, részint a miatt, hogy honvédelmi kötelezettséget teljesítve zászlók alá csaptak, nemcsak hivatalukat, hanem az azzal addig kapcsolatos nyugdíjt is veszítették, figyelmét terjeszse ki.“

Az igazgató választmány nemcsak magává tette ezen indítványt, sőt a fölterjesztésen kívül azt is megállította, hogy annak pártolására a több honvédegyletek is szólíttassanak fel.

A fölterjesztés következő:

Nagyméltóságu gróf magyar királyi Miniszterelnök és honvédelmi Miniszter úr!

Erdélyben 1849-ig a cs. kir. katonatisztek kivül nyugdíj-igénnyel bírtak a királyi főkörmányszéki cs. kir. kamarai rendszerezett állomásokban volt hivatalnokok; ezek közül azonban többen az 1848/9-diki események, különösen honvédi szolgálatjuk miatt hivatalukból rövid úton elmozdítván, őket jogosan megillető nyugdíjukról nemcsak ők maguk, hanem hibájukon kívül családjaik is inség-re jutottak.

1861-ben gróf Mikó Imre ő nagyméltósága a kir. főkörmányszéki hivatalnokokról kegyes volt gondoskodni, mert a főkörmányszék szervezésekor ezeket el- és visszahelyezte.

De ez nem így történt a királyi kincstár helyébe felállított pénzügyigazgatóságnál, mely itt Erdélyben miniszterialis biztos méltóságos Horváth Sándor úr vezetésé alá vittetett kereszttel. Tudomásunkra van: hogy több 1848/9-ben a honvédi hiv szolgálat által compromittált kir. kamarai hivatalnokok hazafiságuknak áldozatul hagyatva, üreg-ségtűkre nyugdíj nélkül nyomorognak. Honfi kötelességünknek éreztük ezeknek érdekében felszólalni s ő császári királyi apostoli Felsége kormányzását dicsőítő azon magas intézvényében bizva, mely szerint az 1848/9 diki események által compromittalt cs. k. katonatisztek nyugdíjaztatása iránt fejedelmi nagylelkűséggel intézkedni méltóztatott, bátorodik a marosszéki és marosvásárhelyi honvédegylet igazgató választmánya a nagyméltóságu gróf Miniszteri elnök és honvédelmi Miniszter úrhoz mély tisztelettel folyamodni: méltóztatassék a honvédi szolgálat miatt Erdélyben a kir. kamarai szolgálatból 1848/9 után elbocsátott kamarai hivatalnokok állami ellátását ő cs. kir. apostoli Felsége előtt hatályos befolyásánál fogva eszközölni; mély tisztelettel lévén a

marosszéki-marosvásárhelyi honvédegylet igazgató választmánya.

az örök halhatatlanságot, melyek iránt a kegyelet háláját ezen ünnepegyünk alkalmával leróni mi is hazafiai kötelességünknek ismertük!

Vádolni a multat és őseinket könnyű dolog; kimutatni fogyatkozásait, az előhaladás ezen korszakában még könnyebb; egyiket sem teszem; a miket felhozam s még fel fogok hozni, teszem azért, hogy azokból létünk, fennmaradásunk érdekében történni kellett gyökeres átalakulással indokolya lassák önk 1848 bekövetkezését!

De hogy ezen átalakulás a politikai élet minden ágában, magában a kormányformában, a társadalmi élet minden mozzanatában, magában a közérztletben, a tudomány, irodalom, nyelv és nemzeti művelődés körében bekövetkezhessék, arra a fölébredt nemzetben, a mindezeket lenyűgözve tartó hatalom és közszellem irányában a visszahatásnak annál nagyobbak és erősebbnek kellett lennie, mennél inkább nélkülözni volt kénytelen az eszközöket, melyek egy nemzeti fölébredésnek erkölcsi sulyt és anyagi támaszt kölcsönöznek; de e visszahatással kezdett nemzeti törekvés annál biztosabban ígerte a sikert, mert működése első hajnalán már a szabadság eszméjét irta lobogójára, melyre az új Magyarország jövőjét fektetni szándékozott.

Hol a működésben ezen eszme: szabadság jelzi az irányt s adja a lelket: ott a haladás bizonyos, a cél elébb, vagy utóbb, de el van érve!

Igen, tisztelt hallgatóság! ezen eszme az, mely a mult sötét történetét elhomályosítja nemzetünk politikai láthatárán; ez az, mely csaknem ak-

Mint már említettük, a honvédegyretek ezen indítvány és fölterjesztés pártolására fölkértek.

Közlő: Székely Ádám,
honvédegyleti jegyző.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése június 13-án.

Napirenden: a központi bizottság jelentése a közvetett adókra vonatkozó törv. javaslat iránt.

Madarász József (a szószékről): Tíz külön kérvény! Tizenegy községben lakó választók (Derültség) és polgárok újból megbíztak június 4-ke óta, hogy ugyanazon tárgybán, vagy is főlegében alkotmányos áton az 1848-ki alkotmány teljes visszaállítása végett kérvényeket a t. ház elé terjesztsem. A községek, melyekből megbízattam, a következők: Kecskemét, (Zaj, felkiáltások: Kik bízták meg?) Természetes, hogy azon községben lakó választók és lakosok.

Kecskemét, Csepel (Somogy), Kötgyán, Tiszaköröd, Szénne (Somogy), Lapos-Mérő (Somogy), Szent-Benedek (Somogy), Kapos Ujlak (Somogy), Bűrös (Somogy), Molván (Somogy), Szent-György (Somogy) Őcsöd (Békés), Nagy-Alásny (Veszprém), Kun-Szent-Márton. — Kérem ezeknek a kérvényi bizottsághoz áttételét.

A kérvényi bizottságnak adatik át.

Kerkápoli Károly előadó olvassa a központi bizottság jelentését a jövedékek, a fogyasztási adók és az illetékekre vonatkozó törvényjavaslat tárgyában.

JELENTÉSE

a központi bizottságnak a jövedékekre, a fogyasztási adókra és az illetékekre vonatkozó törvényjavaslatok tárgyában.

Lényeges módosítást csupán a sőjüvedékről szóló törvényjavaslat azon pontjára hoz javaslatba, mely az erdélyi lakosság részére 4 ft 60, illetőleg 4 ft 90 krban szabja meg a sóárt.

Ezen árt, tekintettel Erdély országgyűlésének már 1848 ban kifejezett kívánatára, a központi bizottság alábbzállítandónak találta, és alapul vévén azon 48-ik évi árt, a melynek főleg nem emelését a mondott időben Erdély törvénybe iktatni kívánta; de tekintettel a pénz megváltozott értékére is, azt 4 ftban megállapítandónak véleményezi. Teszi azt — bár meg van győződve, hogy az árák kívánatos egyenlősítése ezáltal csak még messzebbre halad, s hogy a csempészet meggátolása is nehezebbé és költségesebbé lesz — részint ettől függetlenül következő módosításokat vélt a bizottság javaslatba hozandónak a nevezett törvényjavaslatnál:

A 9. §. 2-ik bekezdése következőleg megváltoztatandó: „Erdély, továbbá Kraszna, Zaránd, Közép Szolnokmegyék és Kővárvidéke lakói saját szükségletére Dézsaknán, Parajdon, Marosújvárt, Tordán és Vizaknán 4 ft, Maros-Portuszon 4 ft 30 kr; a mármaros lakosság saját szükségletére Sugatagon, Szlatinán és Rónaszéken 4 ft 90 kr.“

A 13. §-hoz következő szerkezetet ajánl a központi bizottság: „A pénzügyminiszter felhatalmaztatik, hogy a sőjüvedékre vonatkozó eddigi szabályokat és rendeleteket, különösen azokat is, melyek a sóak trágyázási és technikai czélokra eladását szabályozzák, a mennyiben a jelen törvény által változás alá nem esnek, továbbra is érvényben tartassa.“

A dohányjüvedékre vonatkozó törvényjavaslatot is a lehető legnagyobb figyelemmel tárgyalta a központi bizottság, azon figyelemmel, melyet az már csak annál fogva is megérdemelt, mivel az ország összes jüvedelmének $\frac{1}{10}$ részét hozza. — Nem került ki a központi bizottság figyelmét, hogy azon hátrányokhoz, melyek minden egyedárusággal ter-

kor élte be magát — és már irányánál fogva kioltthatatlannul — nemzetünk szívébe, midőn már azzal bízhatott magukat ellenfeleink, hogy velünk többé bajuk nem leendő; ezen eszme az, mely az egykor hírhedt magyar alkotmányt kiforgatta sarkából, mely újat teremtett, biztosat és függetlent a hatalom nyomásaival szemben, küzöst és bizalmat gerjesztő áziránt a nép szívében! Ezen eszme az, t. hallgatóság, melynek azt, hogy 1848 s abban márczius 15-dike annyira nevezetes, küszöböljük, s melynek megünneplése, mai együtt-léttünknek tulajdonképpeni tárgya!

A magyar alkotmány 1848 előtt, a magyar nemesi osztály kiváltságain alapult; a nemzet zöme, a nép, annak csak terheit hordozta, de javadalmában nem részesült; ezen kiváltságok, melyek a nemesi osztályt sok tekintetben önzővé és azokon kívül egyebekre nézve gondatlanná tették, okozák, hogy a magyar alkotmány, azok előtt, kik a hatalom élén álltek, csak fictionnak tekintetett, — legalább az, hogy valahányszor, annak ellenére, magára a kiváltságot osztályra, vagy ennek utján a népre volt szükségük, a kiváltságok épen tartásának egyszerű hangsúlyozása, vagy, hogy a hatás még nagyobb legyen, ismételt ígérete mellett sikerült azt, tetszésük szerint kiaknázni, a mire a legfontosabb állami ügyek körül számos példa van, erre mutat. A magyar nemes, ha magát a megyei gyűlésen kibeszélhetette, ha feliratot küldhetett a fejedelemhez, vagy valamelyik kormányzékhez, és pedig legtöbbször nemesi kiváltságainak figyelemben tartása tárgyában, vagy ha egy dörgelem-

mészettől összekötve, az egyedárusághoz nálunk, mint azon ezekben is természetű országnál, még mások is csatlakoznak.

Éppen azért természetesen találta azon ellen-szenvet, mely iránta annyi felől és olyan hangosan nyilvánul; természetesen annyival inkább, mivel jogosulatlan hatalomtól vette eredetét s mivel kezelésében sem mindig tartott szem előtt a kellő kimélet.

De más részről az előtt sem hunyhott szem-et, hogy ez idő szerint nincs mód, az adózók kisebb terheltségével pótolni azon hiányt, mely e jüvedék megszűnésével a közjüvedelmekben beállani fogna. Van-e általában s ha igen, miben áll?

Oly kérdés, mely a központi bizottság véleménye szerint gondos tanulmányozást s minden oldalról tüzetes vizsgálatot kíván.

Éppen ezért a központi bizottság véleménye szerint a t. képviselőház által végzésileg kimondandó lenne, hogy egy, az érdeklettek bevonásával tartandó országos enquete-bizottság közbejöttével oly időben fejezendő be e tárgynak a pénzügyminiszter által mult évi decz. 19 én megígért s így bizonynyal munkába is vett tanulmányozása, hogy a monopoliumnak ama tanulmányozás folytán netán lehetségesnek és kívánatosnak bizonyuló megszüntetése vagy ellenkezőleg reformja czéljából a szükséges törvényjavaslat már az 1870. évre szóló költségvetés beterjesztése alkalmával bemutatható legyen.

Mig ez megtörténne, addig a központi bizottság is oda irányza figyelmét, miként lehetne az egyedáruság mellett is kiebb terjesztetni a termelést.

KÜLFÖLD.

SZERBIA. A politikai világ kizárólagosan Mihály fejedelem halálának szomorú esetével foglalkozik. A diplomacia, mint egy párisi távirat jelenti, élénk aggodalommal viseltetik Szerbia iránt. Bécsben az angol és francia követek érkekezletet tartottak Beust bárónál, ki az esemény következtében szintén nem kis aggodalommal néz a jövő esbétéségei elé. Párisban f. hó 11-ken Moustier külügyminiszter hosszan beszélgetett Stackelberg gróf és Metternich herczeggel. Délután pedig Monstier Fontaineblauba rándult, kétségkívül azért, hogy a császárral az idegen diplomatakkal cserélt benyomások közölje. A francia hivatalos lapok még nem kaptak utasítást és csak arra szorítkoznak, hogy a meggyilkoltra érdemeit dicserő necrologokat írják, a kormánylap azonban utasítást kapott, hogy ama reményt kifejezze, miszerint a szerb nép ezen válságban a kívánatos mérséklést meg fogja tartani és Európának nem fog okot szolgáltatni a beavatkozásra vagy egyéb bonyodalmakra. Kézzel fogható, hogy ezen katastrofa a bécsi, párisi és londoni cabineteknek igen kellemetlen s roszkor jött, és hogy ezek mindent meg fognak tenni, hogy a trónkövetés Szerbiában alkotmányos és békés úton elintéztessék.

Mihály fejedelem halálával sok szép remény sirba szállt. A tettesek elfogattak s miután a vizsgáló bizottság rögtön megalakult, a merénylet indokai és czéljáról nem sokára teljes felvilágosítást nyerendünk. A tett valódi okát még mindedig nem tudhatni. Némely tudósítások szerint itt személyes bosszú működött s hogy politikai okok siettek a merénylet elkövetését. Egy helybeli lap tartózkodva ugyan, de azt mondja, hogy ezen merényletnél egy Zách Felicián-féle eseményről van szó, azaz egy, női tagjainak egyikében melyen megértett család bosszújáról, mely nemcsak Mihály fejedelemnek, hanem övének is halált esküdött.

jegyzőkönyvi szerkezetben követének mindennekfelett ezen kiváltságok megőrzése, sőt szaporítása iránti utasítást megadta, ki aztán az országgyűlésen magát a vett utasításhoz tartva — működött, eleget hitt tenni kötelességének maga és nemzete iránt, s azon képzeletben, hogy a megyei zöld asztalnál mindent el lehet végezni, s azzal el is végzett, felede, hogy ha a mult szerkezte az idő s az emberiség előhaladásának követelménye szerint nem fejlesztetik, veszélyeztetni egyéni, vagy osztályjogi befolyását a közügyekbe, kockára teszi állami létével együtt nemzeti fennmaradását!

Több, kevesebb kivétellel ez volt a magyar alkotmány kezelése lent, a megyék fűdbástyáin belül; fennt pedig, a mint megjegyzém, a tetszés játszta a főszerepet.

A mely alkotmány, t. hallgatóság, egy osztály, milyen a mi 48 előtti alkotmányunk volt, az sem biztos, sem tartós nem lehet; annak változania kell, ha csak tort nem akar ülni a nemzet sirján, melyet boldogítani nem képes!

A mely alkotmányt a szabadság eszméje lengi át, és a mely igazságos a polgárok irányában, csak az ilyen számíthat életre a honfiai keblében és fog dacolni a megtámadásokkal; a mi 1848-ki alkotmányunk pedig ilyen, t. hallgatóság, mely, ha ápolatni fog és megszilárdulhat, hamarabb, vagy később, de boldoggá teendi a nemzetet, melynek az tulajdona!

Azért nevezetes tehát 1848 Magyarország történetében, mert ezen év az, mely eltörölve a kiváltságokat, azok helyébe az osztó igazság el-

Minden más esetben a fertelmes tett legalább ki-volna vetkőzve politikai fontosságából.

A jelen esetben, fájdalom, erről nem lehet szó, mert ha az indokok nem is voltak politikaiak, hogy e merénylet következményeiben melyen a politikába vág, azt alig lehet kétségbe vonni. Zimonyból írják, hogy az öreg Radovanovic, az első vallás alkalmával kimondá, miszerint ő Mihály fejedelem és unokatestvérét Konstantinovic Anka-t azért gyilkolta meg s azért kísértette ez utóbbinak lányát is megölni, mivel a fejedelem leányát elesábitotta és megbeestelenítette. A politikai motívumokat, melyek e gyalázatos tett rugói lehetnek, már mult számunkban közöltük.

Említettük, hogy Mihály fejedelem a nagy szépségű Hunyady Julia grófnővel kelt egybe. Ezen házasság azonban magtalan lévén, a fejedelem, a vele együtt meggyilkolt Konstantinovic Anka nevű nőrokonának kívánságára, 1865.iki június havában nejtől elvált. A feledelemnő, ki 10,000 arany évi nyugdíjat kapott, azóta Bécsben élt. Mióta Julia fejedelemnő erkölcsileg kényszerítve volt férjét és Szerbiát elhagyni a fejedelem jó génusza országából is távozott, az unokatestvére, a nem igen kedvelt Konstantinovic Anka öt különféle cselszövé-nyekkel vette körül. Annyi bizonyos, hogy a magán vagy politikai indokokon kívül, a toptsideri családi drámában a női ármánykodás, a női nagyra-vágás jelentékeny szerepet játszott. Ha a fejedelem nem hajtott volna Anka tanácsaira, akkor nemes nejeinek kívánságait teljesítette volna, s még ma is nyugodtan és megelégedetten kedvencő jó-szágn, Ivánkán Pozsony mellett élné napjait.

Noha Julia fejedelemnő születésére nézve nem volt szerb, hanem magyar, szép műveltsége, jótékony-sága és nyájás viselete által új hazájában mindenkiben rokonszenvet keltett. Bizonyítja ezt azon körülmény, hogy egy előkelő szerb sem távozik Bécsből, mielőtt látogatást nem tett a fejedelemnőnél. Mihály fejedelem évek óta habozott elhatáro-zásában, vajlon nőtül vegye-e Anka leányát Kati-nát. Sok jel arra mutat, hogy az utóbbi időben mindenféle machinatók arra bírták, miként az egy-egyházi és politikai akadályok dacára megtegye ezen veszélyes lépést és a gyilkos fegyver meg-bírsított egy oly frigyet, melyet az országnak egy nagy pártja ros szemmel nézett.

Mihály utódjára nézve igen különfélék a com-binatók. Semmi kétség benne, hogy ha Mihály nem hal el gyermek nélkül, ma az Obrenovic családon kívül más számot sem tarthat Szerbia trón-jára. Nem csak Szerbia nemzete, de a porta maga is kötelességének ismerné mintegy az apa érdemei-nek elismerésül fiát ültetni a trónra. Az Obrenovic család iránti rokonszenynek vehetjük azon kö-rülményt is, hogy a szerb nép a Bécsben tartózkodó Obrenovic Mária herczegnének fiát, a 13 éves Milánt, kit Mihály fejedelem, mint hallatszik, végrendeletileg utódjának jelölt ki, akarja a fejedelemi székre emelni s Garasain hallomás szerint azon esetre készen nyilatkozott a kormány átvé-telére. Milánt Mihály fejedelem neveltette Párisban s évenként 4000 aranyat fordított nevelésére. Már többször fiának akarta fogadni, de Anka mindig meggyúsította, mivel mindig reménylette, hogy nőtül veszi majd lányát, ki nek gyermekei nem szabad, hogy Milán miatt talán rövidséget szenvedjenek.

Nem megvetendő párt Szerbiában, mely Kara-gyorgyevics Sándor exfejedelem akarja trónra ül-tetni. Nagy befolyást gyakorol e párt Szerbiában, még ma is, s egész tevékenységét Bosniára összpontosította az utóbbi időben, hogy ott tért foglal-hasson. Az nem bir ugyan semmi valószínűséggel, mit némelyek állítanak, hogy a toposideri véres merénylet Karagyorgyevicscsal szoros összeköttetés-ben van, de miképp egy bécsi lap megjegyzi, nem

vére fektetett, s a polgári, az egyéni szabadság eszméje által lelkesített alkotmányt teremtet!

A harc, mely új alkotmányunk érdekében kezdetett, nem volt könnyű, de nem volt helyze-tünkben tetemes nehézség nélkül sem; megszok-tuk volt erős lélekkel ragaszkodni ahoz, mink volt — nem voltunk barátjai az újításnak — ki ilyenre szánta el magát, még a nyelvmivelődés terén is, és mennyivel inkább a társadalmi reformok terén, — készen lehetett, hogy félreértetik, gúnynyal fog-ják halmozni; a nemzet ilyen állapotában minde-nekfelett közszellemre volt szükség, t. hallgatóság ezt kellett tehát teremteni, mely a szabadság esz-méjének felfogására és virágztatására a nemzet-ben fogékony-ságot és erőt éleszeszen, vágyat kelt-sen a haladásra, ösztönt az igazság átérzésére s küzd-vágyat azokkal szemben, kik a haladó kor s kifejlett társadalmi eszmék dacára, abban helyt, állani tartak magokra nézve kényelmesebbnek.

Ott, hol közszellem van, t. hallgatóság, mely igazra, jóra, szépre és nemesre tör, ott nincs gát, mely a hatásnak ellent állhatna!

Ezen közszellemet az 1825 ki országgyűlésen, a nyilvános élet küzdterén, először föllépett halha-tatlan emlékü gróf Szechenyi István kezdte in-kább társadalmi és nemzeti-gazdasági, mint politi-kai irányu röpiratai által fölélesztetni a nemzetben, ő volt az első magyar, ki magas politikai érzéssel s e mellett bátorsággal is bírt arra, hogy úttörő legyen, ki már fellépése első korszakában megha-tározta az irányt, melyet követni s melyen e nem-zetet a szabadságnak ígért földére juttatni fogja, s

lehetetlenség, hogy a déli vér, dühös pártzenvedé-lyeinél fogva maga Radovanovic is e pártra spe-culált vagy dühösebb párhíveinek egyike vagy másika valami bűnrészességre engedte magát ra-gadtatni.

Különb a nemzeti gyűlés választásánál nem-sokára teljes világosságban élnek tölnek a párt-alakulások s akkor nagyobb biztonsággal jü-vendölhetjük, hogy Mihály fejedelemet ki követendi a szerb trónon. Eddigélő ötöt emlegetnek: Obrá-novic Milánt és Karagyorgyevics Sándort, kirkül főleg szólottunk, aztán a montenegrói fejedelemet, továbbá Károly román fejedelemet, és végre Cara-sanint, az ügyes szerb államférfiut és volt miniszter-elnököt. Mint látjuk, Szerbiának lesz alkalma vá-laszthatni tetszése szerint s a nemzeti gyűlés ne-hezen jön azon kényelmetlen helyzetbe, hogy ha-tározatát concurrens hiányában kénytelen legyen elhalasztani. Oroszország vajlon melyiket fogja az öt jelölt közül pártolni vagy talán új egyént léptet fel, azt majd talán rövid idő múlva meg fogjuk tudni. Biztosan lehet állítani, hogy Oroszország nem szalasztja el a jó alkalmat s iparkodni fog ebből minél több hasznot kizsákmányolni saját hasznára. Befolyása Szerbiára nagy és e nagy be-folyásával sokat tehet.

A „K. Közlöny“ magán távirata.

Pest, jun. 19. Az erdélyi képv-i-selők egyetértésével tett indítvány folytán a só ára Erdélyre nézve 3 forint 80 krban szavaztatott meg.

KÜLÖNFÉLÉK.

* Kolozsvár városa polgármesterét, ki-nek állása Szentkirályi Zs. úr lemondása folytán megürült volt, folyó hó 17-ken nagy érdekléssel választotta meg. Az általános többséget Filep Sámuel, eddigi senator úr nyerte, kit általában úgy ismerünk, mint hivatott és erélyes férfit s egye-nes lelkű és jó multtal díszeskedhető hazafiut. 1849-ben a rögtönítelő biróság tlnőke volt, mely állásá-nak a hullámzó viszonyok közt részrehajlatlanul s lehető humanitással felelt meg; Terezenstadban hét évig ette a politikai fogoly keserves kenyerét; az amnestia folytán hazakerülve, a közszolgálat-nak szentelő képességét a város és ev. ref. egyház ügyei körül; a provisorium alatt nem vállalt hiva-talt; a tavalyi választások alkalmával a közbiza-lom senatorrá emelte, s most polgármesterré. Sze-rencsét s nagy békéttürest kívánunk nehez s épen nem irigylendő feladatokhoz. Az élet iskolája, egy fél százados élet, melyen idáig ért, nem egy ko-moly tanulsággal látta el arra, hogy a silány fize-tés és sok gondnal járó polgármesterség feladatá-nak megfelelhesse. S nem kételkedünk, hogy meg is felelend a közbizakozásnak, ha — a miben nem kételkedhetünk — egy a városi képviselőtestület, mint a tanács és közönség is ösztönten támo-gatandja. E nélkül a legvilágibirtbb capacitas sem lenne képes betölteni hivatáskörét s használni vá-rosa érdekeinek. Támogassuk őt tehát saját érde-klőkben, s örüljünk, ha érdemeket szerezhet a köztámogatás alapján az ipar s kereskedelem ér-dekei emelése, s e város zilált beltügyeinek rende-zése körül. Éljen Filep Sámuel, Kolozsvár polgá-rmestere!

— A telekkönyvi hivatalokhoz másodosz-tályu tollnokokká kinevezettek: Fenyő György, Roediger Rezső, Bán István, Benedikty Róbert, Gondol Gedeon, Vizi László, Mohai Károly, Arrin-ger Eperjessy János, Kelemen Lajos, Boér Gábor, Gajzágó Emanuel, b. Györfly Árpád, Zágráb Já-

már 1848-ban kimerte mondani a jóslatot: „Ma-gyarország nem volt, hanem lesz!“

Szechenyi nem csalódott; az irány, melyet követett, helyes volt; a politikai, állami életnek alapján a társadalmi élet; ennek fejlődése bizto-sítja amazét; ő a társadalmi élet fejlesztéséből ki-vánta az állami előhaladást kifejtetni. A nemzet, kit már Szechenyi föllépésekor egy pár költője, hazafias érzéseket keltő versszettel álmból fölzak-latni kezdett, ily hatalmas szellemre, minő a Szé-chenyié volt, ébredni, hatni, élni volt kénytelen s ebben kezdte érezni mindjárt hivatását, melynek betöltéséért Szechenyi röpirataiban foglalt szabad eszmék iránt vonzalmat érezni már első szakában a kornak, mely az 1848-dik év előkészítőjének tekinthető!

Az eszmék ekként terjedtek, a nemzet öné-r-zetre ébredett, kezdett gondolkodni embertársairól és az igazságról; már ekkor felede, hogy a sza-badságot csak abban keresse, hogy a végrehajtó hatalom előbe mentől erősb korlátokat szabjon, reá jött, hogy annak éltető fája a hon polgárainak szí-vében terjeszti szét gyökereit szálait. Rendszeresebb igazságszolgáltatást óhajtott, kereskedelme, ipara, nemzetgazdasága fejlesztését látta szükségének. nyelve művelését s a tudományoknak saját nyelvéni gyarapítását tovább nélkülözhetlennek tartá, a nem-nemesek irányában igazságszeretetének jelei mutat-koztak a nemzetben, s mindezekről az 1836 dik, 1840 dik és az 1844-dik évi országgyűlések törv-cikkelyei között tanúságot is tett már!

(Folytatjuk.)

nos, Fekete Ferencz, Bitai Péter, Hines Károly, Szabó Gábor, Veres Alajos, Méhessi Sándor, Barcsai Ödön, Blasianu Miklós, Pálfi Ignác, Jancsó Antal, Nyárádi Simon, Kiszely László.

— Napoleon herceg június 16-án este 8 órakor a „Gizela” gőzösön a rendes személyszállító hajón Pestre megérkezett. „Károly Lajos” gőzös elibe ment Vácig, hol az indóházat temetőtől népte el. Mintegy 5 óra lehetett, midőn „Gizela” gőzös Vácra érkezett, hol a nép hangos éljenekbe tört ki. Az úton, hol a gőzös elhaladt, több helyen lehetett népet látni, mely éljenekkel üdvözölte a herceget. Buda oldalán a budai csónakda hajósai vörös és kék egyenruhájukban a szokásos hajós-üdvözléssel tisztelgett. Pestre érve gróf Andrássy miniszter-elnök és Lónyai pénzügyminiszter 5 óráig fogadták. A tért a Lloyd épülettől az akadémia palotájáig, a lánczhidat s még a budai oldalt is tenger népte el, mely hangos éljenekbe tört ki s éljenekkel kísérte a herceget az Európáig mindent, hova Andrássy diszkossijában és társaságában ment. A nép azután se osztott el s a herceg megjelent szállása erkélyén. A fogadtatás a legnagyobb mértékben szíves volt.

— Ő Felsége a királyné Balassát elismerésének jeléül egy pompás briliánt gyűrűvel lepte meg, melyet Ő Felsége Balassának személyesen kézbesített.

— Türr tábornok következőleg írta a „Házánk”-ban: A lefolyt 18 év alatt, míg a haza a kényszer-kormányzat alatt nyugott, a bánször alkalom mutatkozott, nemcsak bátran, de vakmerően kellett volna a függetlenségért sikra szállani; de miután semmi sem történt, így a függetlenséget stult galamb képében nem lehetett elnyerni. Sem polemizálni, sem demonstrálni soha sem volt kedvem, de komoly dolognál nem szoktam hiányozni. Hogy a „Magyar Ujság” mai számában azt írja, a 66 diki északról és délről való betörési szándék nem volt komoly, ezt ő eldeclámálhatja, de jogosan csak akkor szólhatna, ha Königin után a jelenlegi hősök, kik most annyira küldözik Kosuthnak a hódolati adresseket és rebesgetik a függetlenséget, ha ők csak egyetlen egy helyen is hangoztatták volna félelmes szavukat. Hisz a „Nép-zászló” márczius első számában azt mondá: „Hála az égnek, hogy forradalmat nem csináltunk;” ebből látható, hogy a széleupártiaknak nem volt akkor komoly akaratjuk szétépíteni Ausztriát, hanem

ma igenis, mert szabad lármázni. Addig, míg az osztrák kormány ellensége volt Magyarországnak, kötelességemnek tartottam ellene lenni, de ma, miután a nemzet a fejedelemmel kiegyezkedett, hazafui kötelességemnek tartom, az elfogadott alapon Ausztriával nem ellenségesen, hanem mint szövetségi társal összintén együtt haladni s a törvényes úton a mennyire lehet Magyarország alkotmányát fejleszteni. Én működésemben soha sem nézem azt: vajjon tetszem-e másnak, hanem azt veszem tekintetbe: szolgálhatok-e, nem egyéniségemnek, hanem a hazának. Türr István.

— Tegnapelőtt Kolozsmegye törvényszéke ismét nevezetes, s három egész napot igénybe vett végtárgyalást fejezett be egy 14 főből álló, Fejérdet és vidékét a provisorium alatt folytonosan rettetgetett és csak az új aera beálltával, szírió Günczy L. erélye folytán kézkeríthetett tolvajbando fölött. A tárgyalást a román irodalmi téren ismert Popu József úrnok vezette kintű tapintattal, s a megye főügyészének e szövényes ügyben ismét nagy tere nyílt szakképzettségét bebizonyítani. Tagadhatlanul sokat könnyített még a tárgyalásban a vizsgálat keresztültelénél megbízott bíró, Szigethy titartása s ügybuzgalma. A vádlottak hivatalos védője egyik fiatal ügyvédünk, Petrán volt, kinek csak dícséretére válik pusztán felebaráti kötelességen alapult készsége, melynek, erős türelmet tanúsítva, teljes 3 napot áldozott fel. — E tolvajbando kézkerítése s elitélése alkalmából constálnunk kell azon megyénkben már általánosan észlelt tény, hogy mióta alkotmányos tiszttségünk és törvényszékünk működik, mióta egy a közigazgatás, mint a törvénykezés élén erélyességükért is köztisztelben részesülő férfiak állanak, az élet és vagyon biztonsága az eddiginél hasonlíthatatlanul jobb karban van.

— A háromszéki Deák-párt folyó hó 29 kén délelőtt 9 órakor S.-Szentgyörgyön a kereskedői kaszinó szobájában gyűlést tartand, hova minden érdekeltnek egész hazafi bizalommal meghívotnak. Junius 15-én, 1868. Pünköszt József, korelnök.

— A nemzetközi távirászat konferenciáján 22 európai állam 30 képviselő által van képviselve. Az ausztriai tartományokat wattenwyli Brunner Károly cs. k. távirásztati igazgató, a magyar korona országait Takács János, kir. távirásztati igazgató, képviselik.

— Katonai kihágás. Vukovárt, az ott szállásoló Schwarzenberg dzsidas ezredből, mely már több ízben szolgáltatott alkalmat méltó panasza-ra, többben fölfegyverkezve s kivont kardjaikkal okoztak szomorú jeleneteket, garázdálkodásuk közben vagy kilencz egyént sebesítettek meg kisebb nagyobb mértékben kardjaikkal, a mit utjokban találtak, karddal fenyegették, — egy paraszt a lár-mára alvásából fölébredvén, a mint fejét csak föl-emelte, hajszaínyit hiányzott, hogy a villogó kard-csapás fejét nem érte.

— Porosz milliárdáriusok. Berlinben jelenleg 59 milliárdárius van, tehát majdnem fele az összes porosz milliárdáriusoknak. 1866 ban a porosz pénzemberek így osztak meg az országban: Brandenburgban volt 66, Sziléziában 29, a Rajna tartományban 17, Westphaliában 10, Szászországban 7, Pomerániában 6, Posenben 5, a porosz tartományban 4.

— A Szerbiából jövő legújabb tudósítások megerősítik, miszerint Belgrád városa képvisellete egyhangulag Obrenovich Milant, az elhunytak unokaöcsesét, kiáltotta ki trónutódnak. Hallomás szerint Milan Julia fejedelemlenőnek fog neveltetés végett átadatni, és az özvegy fejedelemlenő az előbbinek nagykorságáig részt fog venni a kormányban. A merénylet elkövetéséről újabb hírek érkeztek, melyek a helyett, hogy világosságot derítenének a dologra, még jobban összehasonlítják. Ezen újabb hírek szerint a fejedelemlenő három golyótól találva összerogyott, mit látván a gyilkosok egyike, rárohant a holt testre s a handsárral össze-vissza vagdalta. Mondják, hogy a fejedelemlenő tróntatózó módon el volt rutitva, s hogy még orrasontja is be volt törve. Arczán két tátongó seb volt, karja s lába keresztül szurva, és kezének csontjai úgy össze voltak zúzva, hogy a keztyűt le kellett róla vágni. A mi a dolgot még borzasztóbbá teszi, az azon hír, hogy a gyilkosok és handsárok meg voltak mérgezve. Azért lett Garasaninnak különben könnyű sebe oly veszélyes, hogy le kellett vágni a karját s már is azt beszélék, hogy e mérges seb következtében kimúlt. A gyilkosok tizenhatszor lőttek. A véletlen úgy akarta, hogy a fejedelemlenő vadászra, ki Napoleon hercegnek küszöbön álló megérkezése miatt a nyaralóban nem messze az iszonyu gyilkolás színhelyétől, különféle előmunkálatokkal foglalkozott, nem tudva mi történik, a re-

volverek pattogását hallotta és minthogy gyorsan ismétlődött, a lövéseket megszámlálni kezdte. — Mondják, hogy a fejedelemlenő tíz nap alatt már kétszer figyelmeztetett, de hogy ő arra nem ügyelt. Annyi azonban bizonyos, hogy az utolsó napokban minden különös ok nélkül Mihály fejedelemlenő ellen megkísérelt mérgezési merényletről beszéltek, s arról, hogy nemsokára le fog szoríttatni a trónról. A gyilkosság tárgyában elrendelt eddigi vizsgálat, egy távirat szerint, azt deríti ki, hogy az Karagyorgyevics részére alakult összeesküvés kifolyása, sőt egy belgrádi lap egész határozottan azt állítja, hogy a fejedelemlenő gyilkosság szerzője az elűzött Karagyorgyevics Sándor. Új befogatások történtek, s két volt senator és Karagyorgyevicsnek egy rokona estek foglyok, kik, mint mondják, az összeesküvésben részesek. Ha ez áll, akkor Karagyorgyevicsnek igen kevés kilátása van Szerbia trónjára, mert a néphangulat irtózva fordul el tőle. Hogy hova tűnt egyszerre Karagyorgyevics, azt nem tudni, ha most Szerbiában megjelen, póru jár. Eddig családjával Vöslauban tartózkodott, de csak néha volt ezen helyen s többnyire Horvátországban jóságain időzött. — A temetés 15 én délelőtt 11 órakor ment véghez roppant néptömeg jelenlétében. A jelen voltak, köztük több ezer idegen, valamennyien könyeztek. A nemzet azt kívánja, hogy a Karagyorgyevics család örök időkre száműzetessébe Szerbiából, s mondassék ki felette az egyházi átok, a mi Grodka nevű városban csakugyan már meg is történt.

Gabonaár Kolozsvárt június 18-n 1868.

(Alsó a. mérő, középár.)
Tisztbúza 3 frt 66 kr. Elegybúza 2 frt 80 kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa 1 frt 60 kr. Zab 1 frt 30 kr. Törökbúza 1 frt 86 kr. Pityóka — frt 70 kr. Marhabús fontja belváros 19, külvárosban 18 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Junius 19-kén: 5% Metaliques 100 frt 57 20. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 63.—. Kamat 58 50. 1860. Kölcsön 84.30. Bankrészvény 709. Hitelintézeti részvény 200 frt 191.40. London 10 ft st. 100 frt 23/4, kr 116.05. Ezüst 113.75. Cs. királyi arany 5.53.

Junius 17-kén: Földtehermentesítési kötvény Magyarországi 75.50. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

1802. 1868.

(189)

(3—3)

HIRDETMEY.

Nemes Kolozsmegye törvényszéke által közhírré tétetik, hogy Deák Márton b.-bunyadi bejegyzett kereskedő által 1862 october 6-án 3283 sz. alá, a kiegyezkedési eljárás bevezetése iránt beadott kérése felett az 1859 ik évi május 18-ikán és junius 15-én (birodalmi t. l. 90 és 108 sz.) kelt igazságsz. ügy miniszteri rendeleték értelmében előszabott eljárás 1867 évi augusztus 15-ik napjaitól megújult bejegyezve, ennek következtetésül a nagyméltóságú M. K. Igazságügyi Minisztériumnak 1867 évi augusztus 6-áról kelt kibocsátványa alapján nevezett Deák Márton b.-bunyadi bejegyzett kereskedő összes ingó és mindazon ingatlan vagyona felett, melyek az 1853 évi július 18-án kelt csödréndtartás szabályai alatti országokban fektésznek, csödeljárás alkalmazása vezettetett bé. Csödeljárásról kinevezett ügyvéd Váradi György, helyettesül ügyv. Tamási Sándor, a tömeg ideiglenes gondnokul pedig Diedrich Sámuel Kolozsvárt. Ennélfogva felszólítatnak mind azok, kik bárminő jogcímen közadós Deák Márton ellen valamely követelést vagy igényt akarnak érvényesíteni, hogy ezen követelést vagy igényt az ellenintézendő rendes kereset alakjában legfeljebb 1868 év július 31-ik napjáig oly bizonyoson jelenítsék be, mivel ellen eesbe daczára bármely tulajdoni, zálog vagy előbbségi jogaiknak a csödeljárásból ki fognának rekesztetni, s a csödtömeg ellenében minden jogaikat elveszítendik.

Egyszeremind a csödeljárásnak a csödréndtartás 69 § alapján leendő békés kiegyenlítése esetlegnek nem sikerülése esetében a végleges tömeggondnok és a hitelközi választmány megválasztására tárgyalás tüzetik ki 1868 auguszt hó 17-ik napjára d. e. 9 re ezen megye törvényszék 8 sz. szobájában, melyre az összes hitelzők ugy perügylő a csödréndtartás 44 és 179 §-ra való utaltással meghívotnak.

Nemes Kolozsmegye törvényszékének 1868 Junius 12-én tartott üléséből.
Bíró Pál, főbíró.
Sulucz, jegyző.

NEM HIVATALOS

Borszék havasi fürdőben

az idény kezdődik Junius 20-án.

A legújabb vegyöntások a Borszéki ásványvizet az égvényes földes vastartalma sávanu vizet közé sorolják; szilárd részeit következő arányban vannak egy polgári font vizben: a fő ivó kutban a hideg lobogó fürdőben.

bambalvag	0.1920	0.0768	szemer
szikhalvag	0.6067	0.1229	" "
szénsavas szikéleg	5.9750	1.4131	" "
" " mészéleg	11.5738	5.8675	" "
" " keseréleg	5.4298	2.6880	" "
" " vasélcscs	0.1152	0.0768	" "
agyagföld	0.0384	" "	" "
szabad szénsav	13.7626	8.5939	" "
hőfok	7° R.	8° R.	" "

Hasontartalmu a többi négy, gyógy használatban levő ivó forrás és a három maga nemében páratlan hideg ásványvizet tükörfürdő, melyeknek hőfoka 8—9 és 11° R, s melyek tükre minden csatornázás nélkül egyenesen az ásványvíz forrása felett van. A meleg kád-fürdők ezen idényre jól s kényelmesen rendeztettek be.

A t. vendégek észlezték s olcsó elhelyezéséről, szorakozásáról jutányos és izletes étkezéséről kellőleg gondoskodott az állandó fürdő bizottmány; részint régibb házak észlezték bérrendezése, részint csak felépítése, továbbá kintű fürdőzene s a vendéglői szoba s étkezési árak szabályozása által. Posta közlekedés hetenkint ötször.

A Borszéki ásványvizet mint könnyen emészthető, s égvényesítő; mint az idegrendszert felmagasztaló hatásnak miatt, leginkább következő kör állapotoknál javaltatnak: zaha, gyomorzsába s görés, a gyomor s bélhuram üdült hurutos bántalmait nál még azon esetben is ha már a máj és vöröcz ér káros változásai szövdöttek a huygkésztő s elvezető szervek takáros kórosodásinál; hulyagtakár, hulyag vese kövek s az ugynevezett hulygasavas kővagnél kintű hatásnak továbbá az idegrendszert lehangolásával némi betegeskedés, súlyos vérvesztések és késedelmes üdülés következtében, akár csak általános gyengeséggel akár izom hűdélssel nyilatkozzék; továbbá méhszénv s ezt kísérő ideg bántalmaknál, s végre a szövetség gyengeség okozta magtalanságnál. Bővebb felvilágosításokkal készséggel szolgál Rákosi Béla. orvos-sebész tudor, szülész-mesfer, Borszéki fürdőorvos, ki az idény alatt házi gyógytárt is kezel.

(185)

(2—3)

(158) Csász. kir. szab. 20/6 (5—10)

Korneuburgi marhapor

ló, szarvasmarha és juh számára,
42 és 84 kr.

Helyreépítő folyadék

(Restitutions-Fluid)
lovak számára
Kwizda Fer. Jánostól Korneuburgban, 8 Fels. I. Ferencz József császár által
kivál. szabadalmazva.
1 üveg ára 1 frt 40 kr.

Lókörom-kenőcs

cserepes, repedezett körom sat. ellen
1 szeleceze ára 1 frt 25 kr.

Pata köz-por

a lópataköz rothadása ellen,
1 üveg ára 70 kr.

Sertés-por

utó-fene ellen, 1 göngy ára 63 kr. és 1 frt 26 kr.
Kapható: Kolozsvárt: WOLFF J. urnál.
" Szebenben: Zöhrer Fr.
" Brassóban: Hesshaimer J. L. és A. urnál.
" Gyertyánffy és fiai urnál.
" Segesvárt: Teutsch J. B.
" S.-Szent-Györgyön: Benkő és Csutak urnakál.

Óvás. Hogy a közönség hamisítványok megvétele ellen biztosítva legyen, kérjük csak azon üvegeket és göngyöket valódnaknak tekinteni, melyek a korneuburgi kerületi gyógyszerár pécsejét viselik.

Uj érdekes röpirat!

Eppen most jelent meg ez alábbi rendkívül érdekes munka,
s kapható Stein János könyvkereskedésében

Kossuth Lajos

újabb leveleire

Horváth Mihály.

Ára 1 frt 20 kr.

Befőttes és más üvegekre a drága Lantorna helyett
a tartósabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

PERGAMENT PAPIR

jött használatba.

Kapható kisebb és nagyobb darabokban 8, 9, 10 krért és feljebb.

(193) (1—3)

Hirdetmény.

Nemes Kolozsmegye felső kerületébe kebeleztet Inaktelke helysége részéről közhírré tétetik: hogy az ottani általános kormasmárlási jog, az ottan helyt jelen évi július 6-án tartandó közérvezés útján, ez évi augusztus 1-ös napjától kezdődleg, három egymásután következő évekre haszonbérbe fog adatni.

Válalkozni kívánók, az árverezési felteteleket megtekinthetik helyt Inaktelkén az ottani tiszt. lelkész urnál.
Kelt Inaktelkén, jun. 18-án, 1868.

(1) (23—50)

Beste Wiener Stiefel-Glanz Wichse ohne Vitriol STEFAN FERNOLENDT Franz Fernolendt's Nefte WIEN Schulerstrasse 21. Welt.

(192) (2—3)

Kolozsvárt a külső-magyarutca

végétől féltálya óra távolságra, az országút mellett, az ugynevezett régi

Pataky-féle major,

egészen bekerítve, mintegy 6 hold szép luczernással, 4 hold kukoriczával beültetve; 30 darab marhára való istállóval, csűr- s lakházzal, f. év Szent-Mihálytól több évekre kiadó. Értekezhetni Czincz András (szám-tartónál) piaczsor 452 számú háznál.

(187) (3—3)

MARHATÁP-SÓ

kisbabb vagy a legnagyobb mennyiségben jutányos árban kapható Tordán

DULLÓ JÁNOS,

termény-kereskedőnél

(190) (2—3)

Kolozsvárt külső-magyarutczában a b. Radák-háznál

1. hó 25-kén

s a következő napokon tartandó önkéntes árverésen, háztartáshoz tartozó többféle holmik eladatnak.